3-a Jaro. N-o 152 APERAS SEMAJNE 27. Aŭgusto 1927

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e Gvidanto: E. Lanty | SIDEJO de Ekzekutiva Komitato de SAT 23, rue Boyer, Paris-20e | ADMINISTREJO: Colmstr. 1, Leipzig O 27 Administranto: R. Lerchner

VII-a Kongreso de SAT

(Oficiala raporto)

Salutvespero

La salono de la Kooperativo "L'Unitaire" sur la strato Boileau 127 en Lyon estas feste ornamita. Super la estrado grandlitere estas skribite:

"Saluton al la Sennaciuloj. Proletoj de ĉiuj landoj, unuiĝu per tutmonda lingvo esperanto! SAT faligos lingvajn barojn kaj ebligos laboristan interfratiĝon".

Antaŭe, meze de la estrado, staras granda portreto de Zamenhof ruĝe kaj verde enkadrigita, flankita de du standardoj: La ruĝa kaj la verda. Sur la estrado estas K-doj Roux, Prezidanto de la Organiza Komitato, Lerchner (Leipzig), Borel (Lyon), Krestanoff (Pirdop), kaj Hasegaŭa (Tokio).

Plena salono. El la 349 aliĝintoj ĉeestas proksimume 200, el la sekvantaj landoj: Alĝerio, Anglio, Aŭstrio, Belgio, Bulgario, Ĉinio, Francio, Germanio, Hispanio, Italio, Japanio, Nederlando, Polio, Portugalio, Svisio. Estas sentata la foresto de niaj Sovetiaj K-doj.

La 12. 8. 27 je la 8-a h. vespere la muzikistaro de Lyonaj Ruĝfrontanoj malfermis la *salutvesperon.* Estis kvazaŭ solena malfermo de la Kongreso. Neesperantista K-do kantis esperante la du unuajn strofojn de la "INTERNACIO".

K-do Marcel Roux parolas france pri SAT, pri ĝia celo kaj faro. Poste esperante li esprimas sian kaj tiun de la O. K. dankon pro la amasa respondo al la kongres-alvoko.

La sama K-do legas multnombrajn salut-leterojn, kartojn, telegramojn (iuj senditaj aeroplane) el: *Sovetio* — la C. K. de SEU salutas kaj bedaŭras, ke la kapitalista franca registaro malebligis, ke la tieaj SAT-anoj povu ankaŭ persone ĉeesti la Kongreson. Kiel la antaŭ pasintan jaron okazis kun la aŭstria registaro, kiu ne donis al ili la vizon por la V-a en Vieno. La sola diferenco estas, ke la franca registaro agis "pli demokrate": la franca konsulo en Moskvo promesis vizojn en julio por ... septembro. Sekvas salutoj el Norvegio, Krasnojarsk (Siberio), Split (Dalmacio), Lwów (Polio), Palanka (Jugoslavio), Ufa (Baŝkirio), Nederlando, Moskvo, Brjansk (Sovetio), Ĉita (Siberio) en nomo de 70 K-doj, Kozelsk, Vjatka (Sovetio), Bern (Svisio), K-doj en Bulgario, Parizo (Biokosma), Estoniaj malliberuloj politikaj, 2000 gelaboristoj fervojistoj en Saratov, Minsk, Strasbourg, Riga (Latvio), Kremenĉug (Ukrainio), Nowawes (Germanio), Intern. Lab. Venko en Schweidnitz (Germ.), K-do Nathans, sekretario de la Transport-Sindikato en Amsterdam, Internacio de Kontraŭmilitistoj, La "Bourse du Travail" (Laborborso) en Bourges, Kom. Partio en Bourges, kiu subtenas nin kaj invitas ĉiujn siajn membrojn lerni esperanton, Hispaniaj Esp. Laboristoj, Proletaj Liberpensuloj en Rejnlando (Vestfalio), Kom. Partio en Ruhr-regiono kaj ĝia gazetaro (la du lastaj estas tre aplaŭditaj), Kom. Junularo en Ruhr-regiono sendas revoluciajn salutojn, Red. de "Centra Blankrusia Vilaĝa Gazeto", sendanta flaman proletan saluton al SAT, per kies aparato ĝi sukcesis interrilatiĝi kun 27 alilandaj vilaĝoj.

La prezidanto Roux invitas la reprezentantojn de gravaj ne esperantaj laboristaj organizoj: Stariĝas K-do Bässler en la nomo de la Ruĝaj Frontbatalantoj en Germanio, alvokante pri stariĝo de Sovetio Tutmonda. Li parolas en la nomo de 200 000 membroj, lia parolado estas france tradukita kaj varme aplaŭdita.

Sekvas kantado de "La ruĝa Standardo" per nia neesperantista K-do, kiu promesis lerni tiun belan lingvon. Nun viciĝas reprezentantoj de laborista esp-o grupoj: Deubler el München en la nomo de la Germ. Esp. Lab. Asocio; Klopfleisch, venanta el Kaŭkazio, en la nomo de la Proletaro Sovetia; Mailand el Kassel; Borel el Lyon en la nomo de la PTT-a Asocio kaj de ILEPTO; Soares el Portugalio; Liebetrau el Frankfurt en la nomo de INO, uzanta sukcese esperanton; M. Starr en la nomo de la BLEA kaj la Londona Laborista Klubo.

K-do Roux legas leteron de politika malliberulo en Francio, kiu lernas nun esperanton; de Britaj laboristoj; de la Distrikta Amsterdamtendenca Sindikata Unuiĝo Lyon.

K-do Richard salutas en la nomo de la Internacio de Militrezistantoj. Estas legata letero de la Federacio de Drôme, Distrikto de Liberpensuloj. K-do Brun reprezentas la Ruĝmilitantojn de Lyon, la Asocion Respublikan de eksmilitantoj kaj Internacion de eksmilitantoj, kies prezidanto estas H. Barbusse, alvokante kontraŭ la buĉista reĝimo en Balkanaj landoj, por la liberigo de Sacco kaj Vanzetti kaj tiu de la tuta Proletaro. K-do Roudil, sekretario de la Regiona Federacio de Kom. Junularo Franca, parolas pri la ĉiam pli granda neceso kaj utilo de esperanto. K-do Truy, sekretario de Ruĝaj Sindikatoj el Lyona regiono, estas kontenta ĉeesti kongreson, kie oni trovas delegitojn de la kvar anguloj de Eŭropo, "nun komprenante la penadon de la esperantistoj, kiel ne esti emociigita? Dank' al tiu lingvo la mondo fariĝas pli malgranda!". Ĝis nun li ne komprenis la valoron de tiu lingvo kaj nun ĝi fariĝis al li kara; li do lernos kaj lernigos ĝin a!

siaj kunmembroj por ankoraŭ pli proksimiĝi al la laboristaj klasoj. Estas legata salutletero en esperanto de la Federacio de Liberpensuloj en Lyon.

Sekvas kantado de “Revolucio“ per nia estonta esperantisto, daŭrigita france de la franclingva publiko. Muziko tuj eĥigas, ĉiuj stariĝas kaj kantante deziras plenan efektiviĝon de Sennaciismo. Komuna kantado de la “Internacio“ metis finon al tiu memorinda vespero.

Unua laborkunsido

La 13. 8. 27 je la 10-a h. matene K-do Roux malfermas la kunsidon, kaj K-do Lerchner proponas en la nomo de leteroj trafas nin amase — li legas tiajn de: Liberpensula Asocio Lódz, Laborista Sekcio de 15 ĉeestantoj ĉe Danciga neŭtrala kongreso (Drezen, Varankin), de SAT-anaro en Varsovio (Litauer).

Aŭdiĝas protesto kontraŭ la Organiza Komitato flanke de TLES-anoj. La lastaj plendas, ke oni forprenis ilian gazeton “Libera Laboristo“ de la tabloj, sur kiuj ankaŭ troviĝis aliaj presaĵoj por la kongresanoj. La prezidanto de O.K. atentigas, ke tio okazis, ĉar tiu ĉi gazeto iam skribis kontraŭ SAT, sed la ekzempleroj ne estas ŝtelitaj kaj li povas ilin redoni netuŝitaj. La Kongresprezidanto Boubou proponas findiskuti la el Genève diras, ke se oni permesas la aliajn gazetojn, oni devas ankaŭ ĉi tiun permesi, kaj ne silente, sed kuraĝe refuti la akuzojn. Liebetrau trovas Lanty prava kaj tiu ĉi ke la gazeton oni ne ŝtelis, sed nur forprenis kaj flankenlasis. Boubou: Se TLES-anoj ne plu kontraŭagos, ne plu fuŝos, la gazeto estos redonita sur la tablon. Liebetrau bedaŭras, ke la Kongreso komenciĝas kun tiu afero. Post ia rimarko de Bouvel, Lanty atentigas, ke certe kelkaj K-doj eksiĝis el SAT ŝajne pro tiu artikolo; ĉu sciante tion oni ne povas pravigi la faron de la O.K., kiu forprenis la gazeton? Mark Starr

E. K. kiel kongreskomitaton la jenajn K-dojn: Boubou, Starr, Bässler, prezidantoj; Krestanoff, Bosma, Guma, sekretarioj, kiuj estas unuanime akceptitaj de la kongresanoj.

K-do Boubou diras, ke la nuna Kongreso estas tre decida kaj tial petas pri ĉies atento kaj nelonga parolo, por ke ĉiu K-do ricevu la eblecon diri sian vorton. Kiel unua punkto de la tagordo estas Raporto de la E. K. Antaŭ la komenco de tiu ĉi, K-do Roux atentigas ankoraŭ, ke la Lyona Regiono de Internacia Laborista Helpo transdonas plej varmajn salutojn kaj instigas al ties subtenoj, ĉar ĝi ankaŭ celas internacian solidarecon. Ŝajnas, ke salut-aferon de TLES post la respondo farita de K-do Roux en la nomo de O.K. Sekvas diskutado partoprenita de K-doj Schröder, Lanty, Deubler, Mailand (la du lastaj deflankiĝis de la temo). K-do Bässler respondas, ke la forpreno de la TLES-organo ne estas bedaŭrinda; ni ne allasu propagandilon kontraŭ SAT kaj ne plu diskutu pri ĉi afero. K-do Lanty atentigas pri artikolo plena da akuzoj kontraŭ SAT, ekz. ke tiu ĉi estas subaĉetita de Moskva registaro, kaj petas la ĉeestantajn TLES-anojn diri, ĉu en la decembra n-o de ilia gazeto ne aperis artikolo predikanta nealiĝon al SAT. K-do Boubou subtenas la pravecon de Lanty. K-dino Henrikino Danneil demandas, ĉu TLES-anoj rajtas disdoni gazeton sen la permeso de la O.K.; se TLES lojale laboras kun SAT ni disdonu ĝian gazeton. Oni subtenu la agon de la O.K. por ne malŝpari la tempon.

Venas *du proponoj Deubler kaj Starr.* La unua deziras redonon de la gazeto, kaj la dua subtenas la agadon de la O.K.

Schröder legas citaĵojn de K-do Revo dum la VI-a, Lanty respondas, ke la persona opinio de Revo ne estas leĝdona. En “S-ulo“ aperis artikoloj, kiuj kontraŭdiris la marksismon. SAT cetere eldonis gravan verkon de anarkiisto: la “Etiko“ de Kropotkin. Bässler tre bedaŭras la fuŝitan tempon kaj aprobas la proponon de Starr. Guma petas esti iom toleremaj kaj lasi

la gazeton — kial forpreni, se oni ne timas? S a l a n el Nîmes subtenas la proponon de Guma, ke la gazeto estu redonota sur la tablon. S o a r e s mal-klare diskutis pri la sama afero. B o u - b o u legas proponon por *ĉesigo* de la debato. Neniu estas kontraŭ. La du proponoj (Deubler-Starr), estas voĉdonataj. R o u x en la nomo de O. K. deklaras laŭte, ke tiu ĉi prenis sur sin la respondecon por forŝovi la gazeton skribintan kontraŭ SAT kaj ne konsentas remeti ĝin. Post voĉdono la unua propono estas akceptita: disdoni la gazeton. R o u x akceptas kaj redonas la pakaĵon, sed petas la TLES-anojn ne plu kontraŭlabori.

Post tiu malagrabla incidento, oni venas al la tagordo. Estas elektataj tri komisionoj: 1. *Pri rilato inter SAT kaj landaj organizoj; 2. Pri fondo de SAT-grupoj; 3. Pri la projekto de SAT-programo.*

B ä s s l e r proponas, ke partoprenu reprezentantoj de landaj organizoj sub la gvidado de E. K. de SAT. Boubou diras, ke oni ne bezonas komisionon kaj demandas ĉu la E. K. akceptas tiun taskon? La antaŭa E. K. akceptas. Voĉdonita la Bässler'a propono estas akceptita. Prezentas sin 5 reprezentantoj de landaj organizoj: B ä s s l e r (Germanio), S t a r r (Anglio), C a c h o n (Francio), D e u b l e r (Germanio), T o r r e n t kiel reprezentanto de Borrell (Hispanio).

En la dua komisiono estas elektitaj 3 membroj: G u h r, B o s m a, D e u b l e r.

En la tria komisiono: P l a t i e l, S a l a n, S t a r r.

Ambaŭ komisionoj devos rilati kun la E. K. de SAT, B ä s s l e r diras, ke necesas, ke ankaŭ dum la Kongreso la reprezentantoj de la landaj organizoj kunvenu kun la E. K. Akceptite.

(Daŭrigota.)

Prikongresaj rimarkoj kaj impresoj

Ne temas pri nia VII-a en Lyon. Temas pri la kongreso de la Sindikata Internacio (Amsterdama), okazinta de la 1-a ĝis la 6-a de aŭgusto en *Le Grand Palais* (La Granda Palaco), Parizo. Mi unue notu, ke tiu organizo havas nun 13 milionojn da membroj kaj havis pli ol 20 milionojn antaŭ la fondo de la "Ruĝa Internacio". Tion mi rememorigas por ke ĉiu el ni konsciu pri la amplekso de la kampo, kiun necesas plugi, se ni volas, ke la rezolucio alprenita dum tiu kongreso rilate al la lingvo internacia ne restu surpaperaĵo.

La Direkcio de SAT estis informita, longe antaŭe, ke en la tagordo de l' kongreso kuŝos la demando pri la lingvo internacia. Tial ni letere interrilatis kun la Sekretario el Amsterdam kaj ricevis de K-do Sassenbach inviton ĉeesti la kongreson kiel "gasto". Tio pruvas, ke SAT jam akiris sufiĉe da aŭtoritato por esti atentata.

La duan tagon de l' kongreso mi povis interparoli kun Sassenbach. Li diris, ke "verŝajne" ĉe la lasta kunsido, "se restos tempo", oni debatos pri la esperanto-demando.

Li aldonis, ke esperanto povos utili al la Laboristaro nur kiam ĝi estos instruata en la popollernejoj. Mi tuj vidis, ke tiu Sekretario de la Amsterdama Internacio ne defendos nian lingvon sed provos nur "entombigi" la neoportunan proponon, faritan de la Nederlanda delegitaro.

Edo Fimmen

Tiel okazis. Sed esperanto trovis bonan defendanton en la persono de K-do Fimmen, kiu estis jam delonge varbita al nia afero per la persona ekzemplo de K-do Nathans, lia kunhelpanto. Tial okazis, ke la ĉi-suba rezolucio estis akceptita per 14 voĉoj kontraŭ 8:

"La kongreso de la internacia sindikata federacio petas la Estraron de la ISF enketi aŭ enketigi per starigota komitato pri la ebleco kaj dezirindeco de la uzado de esperanto en nia internacia fakunuiĝa movado, publikigi la raporton pri tiu enketo kun konkludoj en 1928, por ke la venonta kongreso eventuale povu fari la necesajn aranĝojn por la enkonduko de la helplingvo."

Necesas rimarki, ke la granda plimulto da voĉoj sin retenis kaj sekve ni havis nur sukceseton. Aliel estus, se en ĉiu lando por-esperanta aparato, bone funkcianta, estus farinta viglan propagandon ĉe sia respektiva nacia sindikatunuiĝo. Kiel tutmonda organizo SAT sin turnis al la internacia instanco kongrese kunsidanta. Sed por atingi vere bonan kaj aplikeblan rezolucion, necesus, ke ne estu tiom granda nombro da sinretenaj voĉoj (37). Kaj tion oni povas atingi nur se la delegitaroj jam ricevis de siaj elektintoj la mandaton voĉdoni por esperanto.

Mi citas tiun konkretan ekzemplon por montri unu fojon pli la necesecon de la du aparatoj: la nacilingva, kiu limigas sian agadon al la propagando en difinitaj regionoj, kaj la esperant-lingva (SAT), kiu ampleksas la tutmondon.

* * *

Nun mi koncize diru miajn impresojn pri la kongreso mem. Estis uzataj tri oficialaj lingvoj: la angla, franca, germana. Kiam parolis oratoro, nur tiuj, kiuj komprenas lian lingvon aŭskultis. La aliaj iris de unu loko al alia, babilis ktp. malgraŭ la oftaj sonorilaj admonoj de la prezidanto. Plie en iuj anguloj staris grupetoj da kongresanoj al kiuj unu el ili tradukis aŭ resumis en iu *neoficiala* lingvo la paroladojn. Unuvorte la kongreso pli similis foiron ol kongreson.

Kaj estis interese aŭskulti la apartajn konversaciojn de la diversaj delegitaroj.

— La angloj certe ne cedos, tiuj porkoj! Estas strange, ke ni pli facile interkonsentas kun la germanoj!...

Tiel parolis franca delegito. Mi citas lian parolon, tial ke ĝi tipe montras la ĝeneralan spiritostaton de la kongresantoj. Estis al mi klare, ke la delegitoj de internaciaj kongresoj atentas unue la interesojn de sia propra nacio. Kiam tiuj interesoj koincidas kun tiuj de alia nacio, nu tiam okazas interkonsento!.. Ĉu konvenas miri pri tio? Certe ne. Oni ne povas tro postuli de homoj, kiuj restas lingve apartigitaj, kiuj povas interkompreni nur pere de interpretistoj.

Vidante tian spektaklon, SAT-ano havas similan impreson, kian havus flugveturanto, kiu vidus sur la tero veturilaĉon trenatan de azenaĉo.

Ni konsciu do ĉiam pli kaj pli, ke ni tre trafe servas nian klason, laborante per esperanto por malaperigi la rutinan kaj arkaikan labormanieron de niaj gvidantoj. E. L.

EL BULGARIO

La viktimoj de la blanka teroro

En nia multsuferinta lando ankoraŭ daŭras furiozi per sia plej granda forto la blanka teroro. Ĉiutage ĝiaj viktimoj plimultiĝas. Post la mortigo plej senceremonia de deputitoj (T. Straŝimirov, Dimo H. Dimov, Haralampi Stojanov, P. Petkov), de verkistoj (Hristo Jasenov, Geo Milev, Sergej Rumiancev), de ĵurnalistoj (Ivan Ganĉev, Josef Herbst, D-ro Carvulanov k. a.), de laboristoj kaj membroj de la Partio (Valĉo Ivanov, Janko Dorosiev, Ana Giĉeva), sekvis aresto eĉ de junuloj kaj lernantoj. Estas konfiskataj gazetoj, ("Vedrina", "Nakovalnja", "Novini"), arestataj iliaj redaktoroj, sufokata ĉiu libera penso. Kaj apartaj homoj, sendepende de la Kompartio, respondis per kontraŭteroro. Venis la atenco en la katedralo, kiu ne estas faro de la Bulgara Kompartio. Unu el la malplej malhonestaj burĝaj ideologoj, eksministro Kosturkov, deklaris mem, ke la kreo de la t. n. ZZZD

(= Zakon za zaŝtita na darjavata aŭ Leĝo por defendo de la ŝtato) kaj la eksterleĝigo de la B. K. P. estas la fundamentaj kaŭzoj de la okazintaĵoj.

La procesoj kontraŭ la komsomolanoj

Post tri inkube-sangaj jaroj ni havis fine politikan proceson, dum kiu venke estis elmontrita la monstra esenco de la polica sadismo[1]) ĉe ni kaj la plena malhonoro de la klasjusteco. Antaŭ nelonge estis ekzamenitaj en diversaj urboj de Bulgario la procesoj kontraŭ la junuloj-komsomolanoj. Oni ilin kulpigis pri tio, ke dum la vespero de 4. 9. 1926 ili estis disĵetintaj kaj disgluintaj alvokojn kaj devizojn kun revolucia enhavo. La procesojn ĉeestis multaj junuloj kiel atestantoj, samkiel la gepatroj de la juĝatoj, la plejmulto vilaĝanoj. Junuloj el diversaj lokoj pruvis, ke dum la vespero, en kiu oni kulpigas pri "krimoj" iliajn K-dojn, tiuj ĉi estis aŭ en ilia junulvespero aŭ je edziĝfesto aŭ aliloke. Oni pruvis, ke la kulpigataj junuloj ĉe la polica esploro estis batataj ĉiuj en la arestejo per vipoj, lignostangoj, piedbatoj k. c. ĝis senkonsciigo, kion oni kontrolis enigante en iliajn karnojn alenojn kaj tirante per najlotiriloj. En tiaj kondiĉoj ili ne povis doni aliajn atestaĵojn krom tiuj, kiujn estas volinta la polico, kiu ilin perforte igis skribi kaj subskribi. Ĉe la juĝesploranto ili estis timigataj, ke se ili malkonfesos siajn atestajojn donitajn ĉe la polico, ili estos revenigitaj en la arestejon.

La defendanto per multaj pruvoj de atestantoj vaste kritikis la intence faritajn kulpigojn laŭ ZZZD kaj pruvis la senkulpecon de la juĝatoj. Interalie li diris: "Nenia alia pruvo estas krom la kaptitaj alvokoj kun enhavo laŭ unu konfesita preskaŭ en ĉiuj landoj internacia junulara tago kaj kun nenia rompo de ZZZD. Kulpigitoj ĉien malkaŝe estas predikintaj, ke ili trovas en la nuna vivo grandajn malnoblaĵojn, abomenaĵojn kaj maljustecojn, malkaŝe montrante la vojon al renovigo kaj feliĉo. Se en iuj okazoj la senkompata perforto ne donas eblecon libere lukti, kion kriman oni faras ĉe disĵeto de alvokoj kun pensoj kaj ideoj de l' konata al ni karaktero?" Kiam la defendanto longe kaj detale pruvis la senkulpecon de la juĝatoj, la "juĝistoj" oscedis kaj rigardis flanken, ofte ankaŭ siajn horloĝojn. Impresis, ke aliaj pli seriozaj membroj de la Distr. Juĝo ne trarigardis la proceson kaj ke, ŝajne, la aljuĝo estis antaŭe decidita. Kun senpacienco oni atendis la verdikton, esperante, ke ĝi estos praviga por la senkulpe arestitaj junuloj troviĝantaj jam 8 monatojn en la malliberejoj. Granda estis la miro de la publiko, kiam la prezidanto de la juĝistaro eklegis, ke multaj estas kondamnataj je kelkjara severa malliberigo, je senigo de l' politikaj rajtoj, je alta monpuno kaj je pago de la elspezoj por la proceso. Fine li diris, ke tio ĉi estis la plej malsevera verdikto, ĝi devas servi kiel ekzemplo de la aliaj junuloj kaj ke oni ne devas forgesi, ke la ŝtato estas severa al tiaj agoj k. s. Responde de l' juĝatoj oni aŭdis: "Faŝista juĝo! For la faŝismon!" Kiam la ĝendarmoj ekirigis la kondamnitojn la amaso sekvis ilin kaj preterpasante nin, la junuloj svingis la ĉapelojn, tuketojn, manojn kaj per ridetoj kaj mimikoj volis kuraĝigi la amikajn grupetojn kaj siajn proksimulojn sur la stratoj. Tiel oni ĵetis ankoraŭ multdekojn da popolaj infanoj en la neelporteblan, inferan, malliberejan vivon.

Antaŭ nelonge en urbo Haskovo estas kondamnitaj laŭ la sama ZZZD ankoraŭ kelkaj personoj — inter kiuj ankaŭ esperantistoj Georgi Gaĝev — je kelkjara malliberigo kaj granda monpuno. La fimetodoj kiel la teruraj inkvizicioj en la malliberejoj, amasa persekutado de laboristorganizoj, apartaj laboristoj kaj popola inteligentularo ne ĉesas kaj estas aplikataj grandskale de la nigra reakcio, celanta sufoki ankoraŭ en embrio ĉian ekvivon de libera penso. Tiuj metodoj estas jam konataj kaj similaj en multaj landoj, kie dum la lastaj jaroj la burĝaro sukcesis refortigi sian malfirmecon post la imperialista mondmilito kaj firmiĝis kiel militist-faŝista diktatoreco, kiel nuntempa formo de kapitalista supereco. Ĝi nun ankaŭ ĉe ni forĵetis de sia vizaĝo la maskon de la demokratieco per kiu ĝi delonge trompas la popolamasojn kaj komencis agi tute senkaŝe, komencis la periodon de malkaŝita kruela klasbatalo.

La lastaj "mildaj" elektoj

La ĵus okazintaj parlamentaj elektoj donis al la ne delonge formita nova Laborista Partio 4 parlamentlokojn. La "demokratia konkordo"[1]) malgraŭ la neaŭdita teroro — pri kiu aludis la socialdemokrato eksministro Sakazov en la parlamento, interrompante la reĝon, kiam tiu ĉi legis la tronparolon — perdis multajn voĉojn, la opoziciularo prenis 60% de la voĉdonantaro, sed pro tre maljusta elektsistemo la registaro certigis al si plejmulton en la parlamento. Preskaŭ ĉie en la vilaĝoj dum la balotado en tiel nomita malluma ĉambreto ekrigardis registara agento aŭ oficiala policisto, cetere por la bona sukceso de la balotado. Estis preskaŭ ĉie malpermesitaj la politikaj kunvenoj de la opoziciularo. La sukceso de la lasta frenezigis la faŝistan registaron, tuj poste ĝi komencis paroli senkaŝe en la nova parlamento, ke la laboristelektitoj estas esceptotaj de la parlamento sub preteksto, ke ili estas alkalkulitaj en iama komunista partio. La faŝistoj ne bezonas popolreprezentantojn, kaj ĉu bezonas? Sen ili pli facile estas kreataj leĝoj por defendo de ilia klaspotenco!

En sia batalo por deputitaj lokoj, ĉar tre bone pagataj, la ĉefanoj de la nun reganta koalicio forgesas ĉian moralon, por ne plu paroli pri popolaj interesoj.

(Kompilita laŭ kelkaj leteroj de SAT-anoj.)

EL PORTUGALIO

La K-doj el Portugalio raportas al ni pri la novaj okazintaĵoj jenon:

Estas bedaŭrinde, ke la forto de la revolucia Proletaro en Portugalio ne sufiĉis por renversi la reakcian registaron; sed oni devas konsideri, ke nur ribelo grandamasa povas venki modernan armeon kun maŝinpafiloj, aeroplanoj, venengasoj ktp. Ĉi ĝenerala ribelo grandamasa ankoraŭ ne estas konstatebla ĉi tie, ĉar la laboranta popolo ankoraŭ ne lernis sin politike orienti al klara direkto. Nur la klaskonsciaj laboristoj, kiuj de ĉie konas la faŝistajn metodojn, aktive batalis kontraŭ la militista diktatoreco, kaj la neorganizitaj laboristoj sin ĝenerale detenis. Bedaŭrinde granda parto de la portugaliaj laboristoj estas neorganizitaj.

La regantoj malgraŭ sia venko ne kuraĝas triumfi. En la unuaj tagoj de eksplodo de la revolucio en Lisboa sur la strato formiĝis grupoj, kiuj luktis kontraŭ la diktatoreco. Kiam la revoluciuloj estis batitaj, ankaŭ la morala forto de la popolo estis rompita.

Nur la monarĥiistaj studentoj simpatiante manifestaciis por la registaro, kaj tuj la porrespublikanaj studentoj kontraŭmanifestaciis; el ili kelkaj estis arestitaj.

Verŝajne pro influo de framasonoj malfortetiĝis la persekutado kontraŭ la revoluciaj respublikanoj. La monarĥistoj postulas la fermon de la loĝioj kiel en Italio, ĉar oni supozas ke ili pro sia internacia unuiĝo kun la angliaj loĝioj havas certan influon: ili ja akre kontraŭas la bolŝevismon, sed ankaŭ ne konsentas ekestiĝon de pura perfortsistemo en Sudeŭropo.

Vaporŝipo kun politikaj kaptitoj k. revoluciuloj, preta por forveturigi ilin al la kolonioj prokrastis la forveturon je malcerta tempo. La registaro ne aprobis la formiĝon de naciista milicio, sed tia de pura respublika organizo. Nia gazeto "A Batalha" novaperis depost 1. 4. 27. Nia K-do Alexander Vieira ne estas punekzilota, sed kondamnota de la polico.

Malgraŭ ĉi tiu liberala fluo vaporŝipo forveturis al Timor kun pli ol 70, al kiuj oni ne fidas. Likviditaj estas la CGT k. kelkaj sindikatoj de maristoj, la meblaron oni forvendis.

La subpremrimedoj en Porto estas pli fortaj ol en Lisboa. Pro sekreta ne-

---

[1]) Seksa malmoraleco nomita tiel laŭ la nomo de la franca romanisto markizo de Sad, laŭ kiu la malsanulo sentas plezuron kaj sekseksciton ĉe la vido de kruelaj agoj.

[1]) Tiel sin nomas (bulgare "demokratiĉeski sgovor") la nun reganta koalicio de profesoroj kaj generaloj.

permesita manifesto oni malpermesis la anarkiistan gazeton “A Comuna“, fermis la redaktejon, arestis multajn K-dojn kaj kontraŭ la plej konataj, kiujn oni ne trovis, estas ordonataj persekutleteroj.

Malgajaj estas la sciigoj, kiujn ni el la nordo de la lando de Porto ricevas. Tie formiĝis faŝista organizo, konsistanta el krimulaj elementoj kun la malbonfama Morais Sarmento kiel gvidanto. Oni ne malprave diras, ke la sama estis komisiita de la militministro Passos Sousa mem fondi milicion. La Kamaradoj de Porto, la eldonantoj de “Comuna“ sin turnas al ĉiuj liberecemaj geviroj de la mondo pri helpo, subteni ilin finance por esti povantaj aĉeti la de la registaro ruinigitajn materialojn kaj denove eldoni la gazeton.

Oni asertas, ke inter la monarkiemaj kaj respublikemaj ministroj regas kontraŭeco kaj ĉar la lastaj kontraŭas la monarkian agadon estas la kaŭzo, ke la persekutado en Portugalio ne estis tiel forta.

Kio koncernas la Amsterdamajn kaj Moskvajn politikantojn oni povas diri, ke ili ne kuraĝas entrepreni ion, sed la CGT troviĝis sur la plano en la horo de la danĝero, respondas ĉiujn iliajn agadojn kaj estas pro tio super ĉiuj atakoj flanke de ĉi tiuj elementoj. —

Semajno el la vivado de senlaborulo

Mi estas meĥanikisto kaj havas dudek ok jarojn. Mi loĝas en Nowawes apud Potsdam depost kvin jaroj; antaŭe mi tramigris la plej belajn regionojn de Germanio kaj Nederlando, sed mi intertempe daŭre laboris. La loko Nowawes estas malgranda urbo kun dudek ses mil loĝantoj. La industrio superas; ekzistas 1 lokomotiv-, 3 teksaĵ-, 2 maŝin-, 2 tapiŝ-, 1 gramofon-, 2 ŝu-, 1 filmfabrikoj, 2 fandejoj kaj 4 presejoj. Krom tiuj grandaj fabrikoj (ĉiu kun pli ol 250 okupitoj) ankoraŭ estas malgrandaj laborejoj en la urbeto (ekzemple la lokomotivfabriko Ohrenstein & Koppel okupas preskaŭ mil laboristojn).

Pro mia pledado por miaj kunlaborantoj, mi estis enskribita en “Nigra listo“. Tiu ĉi listo enhavas la nomojn de multaj laboristoj, kiujn oni suspektas esti revoluciaj. Sur tiu ĉi listo staras ankaŭ mia nomo, kaj pro tio mi nun estas depost novembro 1925 senlabora, malgraŭ ke mi intertempe laboris ĉirkaŭ 5 monatojn. Antaŭe mi neniam estis senlabora.

Sed nun mia semajna vivo. Mi ellitiĝas matene je la sesa, manĝas mian unuan manĝaĵon. Mi ja ne estas edziĝinta kaj loĝas ĉe sampartiano. Mia ĉambro estas tre malgranda kaj mi devas pagi monate dudek du markojn da luo. Manĝinte, mi prenas mian biciklon kaj veturas antaŭ diversajn fabrikojn, por demandi pri okupado. Mi bone scias, ke tio preskaŭ estas sencela, sed mi devas ĝin fari, por ke oni ne diru, ke mi estas tro maldiligenta por labori. Je la 10-a h. mi reveturas kaj manĝas duafoje. Ĉar mi ne havas sufiĉe da mono, mi ne ofte povas manĝi varman manĝaĵon, sed nur panon. Dum mia libertempo mi studas esperanton kaj francan lingvon, aŭ legas la verkojn de famaj verkistoj. Mi tre interesiĝas pri politiko kaj ekonomio, kaj kun plej granda intereso mi studas la verkojn de konataj ekonomiistoj. Ĉiutage mi legas ses gazetojn, sed tio ĉi ne signifas, ke mi abonis ĉiujn ses. Mi abonas nur unu gazeton kaj legas la aliajn ĉe konatoj. Je la 16-a h. mi veturas per trajno (vagonaro) al Berlino, ĉar mi estas depost aprilo 1927 studanto ĉe la altlernejo por politiko kaj ekonomio en Berlino. La tieaj lekcioj okazas ĉiutage (escepte sabate kaj dimanĉe) kaj daŭras de la 17-a ĝis la 21-a h. (kelkfoje ankaŭ ĝis la 23-a). Mi devas viziti la altlernejon dum du jaroj kaj tiam min submeti al ekzameno, kiu al mi donos la rajton daŭrigi mian studadon en la akademio. Tiamaniere pasas la unuaj semajntagoj. La monon por studado mi pagos nur kiam mi denove havos laboron.

SAT-ano 9409

Ĉiutage mi estas devigita anonci min en la laborperejo kaj sabate matene mi ricevas la ŝtatan senlaborul-monhelpon. Pro tio mi ankaŭ sabate ne povas serĉi laboron. Mia semajna monhelpo sumiĝas je 22 markoj kaj 30 pfenigoj. Por vivadi, tiu sumo estas treege malgranda. Jen miaj semajnaj elspezoj:

4 panoj po 835 gr.	2.—	markoj
1 funto da butero	2.—	„
¼ funto da sukero . . .	0.20	„
3 citronoj	0.25	„
3- aŭ 4-foja tagmanĝo . .	2.—	„
elfandita graso	0.50	„
fruktoj	1.—	„
gazetabono	1.—	„
bulkoj	0.35	„
¾ funto da fromaĝo . .	1.20	„
lakto	0.50	„
sume	10.95	markoj

Do al mi restas nur 1.40 markoj, per kiuj mi pagas miajn organizajn kotizojn. Ĉar mi estas abstinenculo (kontraŭalkoholulo) mi ne havas elspezojn por biero aŭ por cigaredoj, sed vi vidas, ke la monhelpo ne sufiĉas por vivi kiel homo. Kie estas la mono por lavigi la tolaĵon, por ripari la vestaĵon kaj ŝuojn, por aĉeti novajn vestojn, por literaturo kaj klerigo? Kie finfine restas la mono por lupago kaj monatkarto ebliganta ĉiutage veturi al Berlino?

Nia urba magistrato[1]) (urba administrantaro) havas socialistan plimulton, kaj pro tio mi ofte sukcesas, se mi turniĝas al magistrato (fako: publika bonstato) por ke ĝi pagu mian luprezon, kiam mi ne estas kapabla fari tion. Sabate mi ofte kunsidas kun niaj grupanoj por pliperfektigi nin. Nia grupo estas fondita de mi antaŭ unu jaro kaj jam nombras kvardek ok membrojn.

Dimanĉe mi plej ofte tramigras, kiel membro de la turista unuiĝo “La Naturamikoj“ kun miaj kunuloj la ĉirkaŭaĵon. Ofte ni jam foriras sabate vespere kaj tiam ni dormas en arbaro sub tendo. La regiono, en kiu mi loĝas, estas riĉa je lagoj, kaj en somero ĉi tie estas belege. Malgraŭ tio mi ne povas senti min hejmece ĉi tie, ĉar mankas la altaj montoj, kiujn mi amas.

Se la partio (mi apartenas la komunistan) proponas manifestaciojn, mi memkompreneble restas en la urbeto por propagandi nian konvinkon inter la loĝantaro kaj varbi por la socialismo, kies venko estas certa kaj kiun ni devas prirapidigi. *R. Schulz (9409)*, Germanio.

En Vitebska okulvitra fabriko

En nia produktado estas multe da tiaj faktoj, kie la virina laboro okupas la unuan lokon: kudro: kaj teks-fabrikoj. En Vitebsko (Blankrusio) estas forta industrio. Kelkaj grandaj fabrikoj de Blankrusio lokiĝas en la urbo. Inter ili okulvitra fabriko. Vasta ejo. Pli ol 200 gelaboristoj. El ili — 150 virinoj. Jen estas akrigista fako. Knaras vitro, oni rondigas ĝin. Lerte kuras virinaj manoj. Silente kaj trankvile estas. La laboro estas malfacila, danĝera; iometa nesingardemo kaŭzas akcidenton. La virinoj laboras pli bone ol viroj, ili pli kutimis. Nun oni parolas pri alkonstruo de novaj fakejoj. Ili preparos vitron, ĉar nun oni ĝin alveturigas el Berlino. Ne estas profite!

Mi konatiĝis kun unu laboristino. Ŝi estas interesega virino, estinta malnovritemulino. Ŝi ne vizitas preĝejon, ne kredas Dion — ŝia dio estas edzo. Oni devas lin obei. Okazis tre interesa fakto. Tiu laboristino kunvivis kun sia edzo

[1]) Kial tiu ĉi internacia vorto, uzata de Kabe k. a., ne ankoraŭ troviĝas en la O. K. L.?! Ĉu la teda batalado kontraŭ “io“ ne permesis ĝis nun okupigi pri la enkonduko de kelkaj jam tre uzataj sufiĉe internaciaj vortoj?! Ni nur demandas la Akademion kaj la L. K., ne atendante respondon. *I. H. K.*

pli ol 40 jarojn. Ĉiujn ofendojn ŝi estis elportanta. Li estis batema. Kaj jen ŝi forlasis la edzon kaj la religikredon eklaborinte en la okulvitra fabriko kaj komencis konscian vivon.

La junaj laboristinoj estas tre aktivaj. Ili partoprenas delegitlaboron, rondetojn, sed la maljunajn eĉ per dentoj oni ne povas elŝiri el la hejmo.

Nun oni kolektas monon por konstrui propran fabrikan infandomon.

En la fabrika komitato estas K-dino Skvorcova. Ŝi multe da jaroj laboris kiel flikistino, estis aktiva kaj nun estas elektita kiel prezidantino.

Trankvile — silente en la fabrika korto. Kvazaŭ ne fabriko, sed domo... Okulvitra — sola fabriko en BSSR — honoreco de BSSR.

Efim Sadovskij-Snejko.

Korporacioj de Ĉinaj Knaboj

La ĉina revolucio havas siajn "Korporaciojn de Knaboj", kiuj sin modelas iomete laŭ la rusaj pioniroj kaj nombras 50 000 knabojn 16- ĝis 18-aĝajn.

Vestitaj per ordaj kakiuniformoj, kun ruĝaj mantukoj kaj fortaj bastonoj, ĉi junuloj vidiĝas dejorante ĉie; kaj plej diversaj estas la devoj, kiujn ili plenumas; ekz. ili persvadas (decidigas) la virinojn malligi la piedojn, ili marŝadas frumatene al fabrikoj kun standardoj postulantaj malpli-horan labortagon — "sufiĉas ok horoj", malfrunokte oni trovas ilin ĉe revoluciaj strat-kunvenoj ordigantaj la amasojn.

Ĉe grandega kunveno ĉi lastajn tempojn, kiam renkontiĝis 200 000 personoj kaj dejoris kiel gvardiistoj 16 000 membroj de la Knab-Korporacio, grupo da alilanduloj estis senaverte amasiĝinta en kuregado al la enir-pordo.

"Se oni estus falinta en tiu granda amaso da movantaj personoj", rakontis ĉeestinta usonanino, "oni estus nepre renkontinta morton. Miaj ŝuoj estis forpremitaj, la amaso laŭsajne estis perdinta senton pri direkto kaj moviĝis tien kaj reen en terura konfuzo — tamen mi estis neniam tre timigita. Ĉiam ie, en la moviĝantaro, mi povis vidi la kakiuniformon de membro de l' Knab-Korporacio, kaptita same kiel mi, sed ĉiam kuraĝe flirtante supren sian bastonon, elkriante ordone al la amaso, penante ordigi la konfuzon. Finfine la knaboj sukcesis."

Jen la regularo de la knaboj:

Knaboj devas obei al siaj oficistoj; ili protektu la interesojn de la Laboristoj; ili amikiĝu unu kun la aliuj; ili ne drinku, nek fumu, nek vetu, nek kredu al iaj superstiĉaj ideoj. Ilia devizo estu: "For la imperialismon kaj militismon" kaj ili iĝu estroj de l' mondo.

La standardo de l' knaboj longas 1,75 m. kaj larĝas 1 m. Kiam ili sin renkontas ili devas saluti kaj ĉiam portas siajn bastonojn. Instruado de la tagdeĵora knabaro estas gvidata de la sindikatoj de la 6-a ĝis la 9-a h. matene kaj de la nokt-deĵora aro je la samaj horoj vespere.

Prizorgo de la laboristaj infanoj en Ĉeĥoslovakio

Dumtage neniu gardas ilin. La gepatroj estas en fabrikoj. La malgrandaj geknaboj ludas surstrate aŭ en malpura korto. La pli aĝaj infanoj (6 jaraj ktp.), venante el la lernejo, tuj devas komenci ankaŭ perlabori sian panon per tielnomata hejmlaboro de nia ornamaĵ-industrio.

Jam por tiaj infanoj la moviĝo en freŝa aero fariĝas luksaĵo. Ĉi tiun hejmlaboron ili daŭrigos ĝis ili iras dormi. Vespere la gepatroj venas hejmen, lacaj . . . Ili estas malĝentilaj, malparolemaj, uzas malmolajn vortojn.

La infanoj devas nepre obei — aŭ estas batataj. Tiamaniere ili fariĝas malkonfidemaj al la gepatroj — aŭ eĉ malsinceraj.

De kie devenu la daŭra, profunda amo inter infanoj kaj gepatroj? Tiaj vivkondiĉoj, ĉiam penega laboro, ĉiutage zorgo por la plej necesa nutraĵo ja tute ne kreskigas amon! Ofte la infanoj jam depost naskiĝo estas malbonvenaj.

La dimanĉo ne diferencas. La patrino lavas tolaĵon ktp.; la patro legas gazeton aŭ iras kunvenon . . . La infanoj ree ne estas kune kun siaj gepatroj, sed solaj. Tiam ili malklare sentas la fakton, ke ili estas laboristaj infanoj, dume la burĝaj infanoj bele vestitaj promenas kun siaj gepatroj.

Komparante sin tiel kun la idoj de niaj malamikoj, ili pli kaj pli ekkonas la mizeron, en kiu ili vivas kaj samtempe la rajton al hominda vivo. Espereble tia meditado, klerigado inter niaj laboristaj infanoj instigos, fondi densan organizon kaj batali por niaj proletaraj celoj.

Ĉeĥoslovakanino.

Iafoje leĝo pravas

La afero[1]) de D-ro Molema finiĝis favore al la ĥirurgiisto. La ago de la flegistinoj estis komence tute kontraŭleĝa kaj tial la strikintinoj, kvankam havinte la simpation de la publiko, sin trovis en falsa kaj senpova pozicio. Ankaŭ leĝe oni ne povis devigi D-ron Molema, ke li forlasu sian oficon. Aliflanke D-ro Molema ĉesis procesi, sed la flegistinoj devas pagi ĝistiam faritajn elspezojn — 160 anglajn funtojn — kaj faris bedaŭresprimon publikan, promesinte ke ili ne plu diferencigos inter D-ro Molema kaj aliaj medicinistoj en siaj atentoj kaj servoj kaj neniel malutilos la interesojn de D-ro Molema ĉe la hospitalo. Ĉar la flegistinoj mem ne povas pagi, la publiko provizas la kostojn.

Krom kelkaj medicinistoj, kiuj pseŭdonime per gazetaro esprimis sian bedaŭron pri la afero, la plejmulto de la profesio silentis ne volinte sin fordoni.

Oni devas kompreni, ke tia rasmalamika afero ne estas izola aŭ malofta. Jen, nun en la urbeto Aliwal North la tiea agrikultura societo ĉe kunveno devigis rezigni sian sekretarion S-ro Gillett, ĉar la lasta, kiu estas ankaŭ juristo, defendis nigrulon akuzita pro atako kontraŭ blanka virino. La sekretario rifuzis volonte rezigni, dirante ke la societo ne pravas diskuti lian profesian laboron. S-ro Gillett aldiris, ke li estis sekretario de la societo dum dek jaroj, kaj kiam li akceptis la pozicion oni certigis lin, ke tio ne malhelpos lian profesion. La ĉeestintoj ĝenerale konfirmis la kapablecon de S-ro Gillett, sed oni esprimis, ke li ne povus servi du mastrojn. Ili ne deziras, ke la nigrulo ne estu defendita, sed ili kontraŭstaras, ke la sekretario tion faru. S-ro Giel de Wet, la iniciatinto de la kunveno, sin esprimis, ke se estus lia propra edzino koncernita en la afero, li estus mortpafinta la defendantan juriston.

La kunveno aprobis kontraŭ unu voĉo la proponon postuli rezignon de la sekretario.

La sekretario malakceptis proponitan salajrpagon por la kuranta jaro, sed konsentis daŭrigi la sekretarian laboron ĝis la societo havigos novan sekretarion.

Trinaŭkvinok.

[1]) Oni legu en n-o 142 de "S-ujo".

Per kio la kapitalistoj propagandas

Sub la titolo "ekzemplo de ofereco", publikigis la germ. nacia popolpartio Halle jenan noton:

"Ni sciigas resumon de la subvencioj (monhelpojn), kiujn sendis la laboristoj al la strikantaj ministoj, somere 1926.

Estas la 13-a kvitanco (ne la unua) publikigita en la gazeto "La klasbatalo", n-o 190 de la 25. 8. 1926. La Laboristaro de diversaj fabrikoj pagis ĉirkaŭe 1500 M. ktp.

Sume pagis 56 lokoj 9569.31 M. Tion faras la laboristoj krom la partiaj kaj sindikataj kotizoj *de la malmulta salajro.*

Kion faros vi, nacia burĝo, vilaĝano, metiisto, laboristo kaj entreprenisto?

Agu same, la laboristo vivas en pli granda aŭ certe en la sama mizero, kiel en aliaj rondoj."

Tio montras al ni, ke ili tute precize konas nian mizeron kaj pro tio ni estas devigataj, pli intense batali por plibonigo de la salajro. *(6152)*

Striko de japanaj laboristinoj

Antaŭnoto de la tradukinto. La nombro de laboristinoj en Japanio, laŭ la registara statistiko, en la fino de julio 1925 estis 1 456 409 (fabrikoj, minindustrioj kaj aliaj). Tio estas proksimume 5% de la enlanda virina loĝantaro 29 723 884 (oktobro 1925), kaj en la rilato al la ĝenerala nombro de gelaboristoj (4 348 000) tio estas plimulte ol 33 elcentoj. Rilate la nombron de fabrikaj laboristoj (2 006 000), fabrikaj laboristinoj formas 45%. Tamen, kompare kun la grava pozicio, kiun la laboristinoj okupas en nia landa industrio, ili havas mirinde malfortan organizforton. En oktobro 1925 laboristinaj membroj de laboristunuiĝoj estas nur 9196, kompare kun la tuta nombro de laboristinoj nur 6% estas organizitaj. Tiel la japana Laboristinaro estas en situacio malebliganta iun ajn kontraŭstaron al la ekstrema ekspluatado de kapitalo.

En 1925, en du provincaj teksfabrikoj de gubernio Kanagava, okazis preskaŭ samtempe la du rimarkindaj strikoj de la tekslaboristinoj. Kaj depost tiu ĉi okazo, la organiza laboristina movado disvastiĝas rapide.

La suba artikolo estas traduko el la raporto de la tiama strika ĉefejo pri la striko de tekslaboristinoj, kiu okazis en fabriko de urbo Kurume en marto de ĉi jaro.

"Raporto pri la striko en Kurume Kokubu fabriko"

La starigo de laborista unuiĝo kiel fundamenta organizo de batalo en nia proleta movado estis tre malfacila en la teksa industrio. Precipe en la nuna periodo de nia kapitalismo, kiu eniĝis en la ŝtat-kapitalista trusto, enfluiĝinte en la subita falo de la monda kapitalismo, la karakteriza pozicio de la tekslaboristinaro — feŭdalisma sklaveca rilato, organizigado en reakciajn organizojn de laboristinoj, regado de la despota politiko kaj la plia ekspluatado malfaciligas plue la organizadon. Sed tamen, detruante tiun ĉi malfacilecon kaj ankaŭ la solviĝon de laboristinaj problemoj de la vidpunkto de la tutklasa politika batalismo kiel unu ĉenero de la ĉenaro de proletaria emancipa movado, — sekve ni devas fari la organizigadon en batalan organizon. Kiuŝiu Ĉiho Hiogikai — Kiuŝiu Godo Rodokumiai Ŝibu (La filio de Kiuŝiu Unuiĝa Laborista Asocio de Kiuŝiu Provinca Soveto.) ekflamigis tiun ĉi malfacilegan fermuron en la teksa industrio, kiun unue oni volis detrui.

La 12-an de marto 1927, tagmeze, 250 laboristinoj kaj 60 laboristoj deklaris la batalon kontraŭ la fabriko "Kokubu", kiu estas la kapitalisto-posedanto de 15 milionoj da jenoj kaj havas siajn industriajn kamparojn en Manĝurio, Koreo. Kontraŭ la ekscitiĝo de niaj laboristinoj, la polico faris malkaŝan intervenon, speciale kontraŭ Hiogikai estas montrita la dividregado de l' despota politiko. Daŭra arestado de ĉiuj helpantoj en tuta Kiuŝiu, haltigado, batado de la strikantaj gelaboristoj, domserĉado de gvidantoj en la strikaj filioj, ĉefejo, laŭirado de spionoj al la strikantoj ktp.

Sed 300 Ĝek-doj gelaboristoj bone bataladis kun pacienco kontraŭ la polica politiko. Malgraŭ ke la gvidantoj estis ĉiuj arestitaj, dum sep tagoj ili batalis, ne disorganiziĝinte ĝis la fino. Kaj finfine, gajninte sekvantajn kondiĉojn, la striko ĉesis meznokte je la 18-a h.

Dum la batalado ni povis konscii klare la esencon de la regadformo, kiu okupas la Laboristinaron — la Proletaron — sub la deposta politiko en "la prezenta ŝtupo". Tamen, ni devis fari ĉi tiun batalon de vidpunkto de la tutklasa politika batalismo. Sed ni finis la bataladon de la komenco en unu punkto de la ekonomia batalismo. Ĉi-tiu konsekviĝas en tio, kion la gvidantoj ne estis komprenintaj por organizigi ĝin reale, malgraŭ ke la gvidantoj havis komprenon pri la tutklasa politika batalismo. Dum ĉi-tiu batalo — de la analizo, studado, ni devas disvolvigi la denunan batalon.

Samtempe raportas la tutlanda Kamaradaro pri la ĉeso de la striko, ni fervorege deziras la pluajn helpadon kaj gvidadon farante kiel objekton de la kritiko nian ĉi-fojan batalon.

La kondiĉoj por ĉeso de la striko:
1. Plialtigo 15% de la salajro.
2. Laborhoro 10.30 h. (plimalmultigo 30 minutoj).
3. Pagigo de tagosalajro kiel premidono por plene laborintoj de unu monato.
4. Plibonigoj en la kazerno: a) plibonigo de manĝado; b) dono de lito; c) plilumigo de elektrolampoj; d) dono de *hibaĉi* (japana speciala varmigilo en kiu oni metas karbon, uzata precipe en vintro, ankaŭ en somero por boligi.)
5. La tutsuma dono de la envagoniĝa bileto por laboristinoj, kiuj laboris pli ol 20 tagojn en unu monato.
6. Instalo de manĝejo.
7. Forigo de procent-eltirado por la malfruiĝo de 10 minutoj.
8. Forigo de pagodevigo pro forgeso aŭ perdo de la laborlisto.
9. Nenia puno pro tiu ĉi striko.

1927. Marto. 20.

La strika ĉefejo de Kokubu Fabriko Kurume Filio de Kiuŝiu Unuiĝa Laborista Asocio de Kiuŝiu Provinca Soveto, japana Soveto de Laboristaj Unuiĝoj.

(Tradukis el la japana *Fumio, Oka.*)

☆ DISKUTEJO ☆

Sennacia mon- kaj valorunuo

En nia nova adresaro, kooperfako de SAT (ŝajne k-do Zavada) proponas valoron de kutime uzataj specoj de pano kaj de viando akcepti kiel valorunuon por kompari popolriĉaĵojn de kooperioj[1]) en diversaj landoj. Laŭ la propono ĉiun nacimone esprimitan sumon oni devas kompari kun la same esprimita sumo de prezoj de unu gramomilo de "pano" kaj de "viando". Speco de "pano" kaj de "viando" devas esti plej kutima al ĉiu aparta popolo, t. e. en Eŭropo ĝi povas esti tritika pano, sekala pano kaj bovaĵo, en Manĝurio — milio, en Ĉinio kaj Japanio — rizo kaj fiŝo, eĉ diversspecaj vermosimilaj *holoturioj (trepangoj)?*, en aliaj landoj — maizo kaj birdaĵo ktp.

Sed estas evidente, ke ĉiuj similaj specoj de varo estas tre diverskostaj. Ekzemple la kostoj de tritiko kaj de sekalo en Irkutsk, kie ili estas egale kutimaj, rilatas la unua al la dua kiel 8 al 5. Memkompreneble, ke trepangoj de ĉino kaj maizo de kartvelo aŭ terpomo de polo same diverskostas kaj diversvaloras.

Do "pano" kaj "viando" tre malbone ludos rolon de kompariloj.

Zavada forgesis pri alia varo, kiu estas multe pli egalkutima kaj egalvalora en ĉiuj landoj de l' mondo. Ĝi estas oro...

Ĝia valoro ŝanĝiĝas malrapide kaj pli malpli regule nur post dekjaroj, ĉefe pro ŝanĝoj en orricevo, kiu maŝiniĝas kaj perfektiĝas kaj neproporcie multigas la orprovizon de l' mondo (ne forgesu ke oro preskaŭ tute ne konsumiĝas kiel pano aŭ viando kaj ĉiam troviĝas en uzo). Gravas, ke la ŝanĝoj de orvaloro estas preskaŭ absolute egalaj en ĉiuj landoj. Tial ĝi povas servi kiel plej bona komparilo. Por trovi valoron de iu nacimone esprimita sumo oni devas nur kompari ĝin kun fakta prezo (en la sama tempo) de unu gramo da oro 999-milone pura. Ekzemple, se unu tia gramo da oro nuntempe kostas 18 frankojn, la nacimone esprimita sumo da 36 000 papermonaj frankoj devas valori 36 000/18 orgramojn, t. e. 2000 orgramojn. En sovetia mono unu orgramo en nuna jaro kostas 1,2916 rublojn paperajn. Do la sumo porekzempla da 25 832 paperrubloj valoras ĝuste 20 000 orgramojn. La prezon de orgramo oni ĉiam povas scii en iu banko. kiaj nun en kapitalista ordo estas en ĉiuj landoj same facile troveblaj kiel fokstrotejoj, preĝejoj aŭ bordeloj. En ĉiu lando la prezo de oro estas ĉiam skrupule oficiala kaj milmilone preciza. Do oni ne bezonas artifiki per pano kaj viando eĉ per kompromisaj spesoj, ĉar eksternacia monunuo jam antaŭ longe ekzistas. Ĝi estas *orgramo*. Ni komprenu kaj apliku ĝin por niaj sennaciaj celoj! *M. Krjukov* (financa inspektoro).

[1]) Laŭ la deziro de l' aŭtoro ni lasas la vorton "kooperio", kvankam ni *ne* konsentas kun tiumaniera formado de vortoj. *Red.*

La homoj malamas, kion ili ne komprenas.

TRA LA MOVADO
(Kroniko)

Germanio. En *Zittaŭ* fondiĝis SAT-grupo, 10 K-doj tuj aniĝis. — En *Sommerau* okazis subdistrikta kunveno. Dek novaj kursoj malfermitaj. La SAT-anaro en tiu distrikto iras al la dua cento. — **Hispanio.** En *Barcelona* gvidas kurson en la "Lernejo de la laboro" Arturo Doménech, pagata de deputitaro. — **Nederlando.** La SAT-konferencon en *Haarlem* ĉeestis 39 Gek-doj el diversaj lokoj. La bonvenigon faris K-do Benjamin. Prezidis K-do de Bruin, kiu fiksigas la tagordon. — Okazis diskuto pri la rilatoj de *la SAT-anoj al la NFLE* (Ned. Fed. de Lab. Esp.). La morta stato de la sekcio de NFLE en Amsterdam kaŭzis la fondon de la Esp. Studa Klubo, kiu poste baldaŭ transformiĝis en SAT-grupo. Ke la paŝo estis bona kaj necesa, montras la florado de la grupo, kiu nuntempe jam havas 45 membrojn. Oni parolis por kaj kontraŭ kunlaboro kun la burĝaj federacioj. Fine la jena rezolucio estas unuanime akceptita: "La SAT--konferenco en Haarlem esprimas la deziron, ke la SAT-anoj kiom eble plej kontaktiĝu kun ne SAT-anaj lab. esp-istoj, tamen lasante al ĉiu la plenan liberecon fondi memstaran SAT-grupon, se la cirkonstancoj tion necesigas". K-do Bosma instigis ĉeesti la SAT-kongreson kaj akcentas ke ĝi ne estas festa, sed labora kunveno, montrante la diferencon kun la Kongreso en Danzig. Oni esprimis bedaŭron pri la disiĝo inter TLES kaj SAT, atentigante tamen, ke SAT ne estas politika organizo. Oni decidis sendi la profitan saldon de la monkolekto por la salono al Lyon por subteni finance la SAT-kongreson. Estis sendita protestrezolucio kontraŭ la mortigo de la senkulpe kondamnitaj Sacco kaj Vanzetti.

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

Jozef kaj la edzino de Potifar aŭ Idoj de Merkuro kaj Eroso, de H. J. Bulthuis. Eldonejo: Heroldo de Esperanto. Formato: 13×19½ cm, 188+200 pĝ. Prezo: nemontrita.

Apero de originala esperanta romano estas, ĝenerale, ĝojiga fakto... almenaŭ kiam ĝi estas bone verkita. Bedaŭrinde la aŭtoro de "Malriĉa en spirito" estis... malriĉe inspirita. Kun profunda bedaŭro ni devas konstati, ke la literaturaj kapabloj de l' aŭtoro nemulton pesas: kun laŭdinda diligenteco li priskribas en plej teda maniero plej tedan historion; kaj fininte la 388-an paĝon de lia verko oni demandas sin: "Por kio li tion faris?" S-ro Bulthuis pli utile povus labori kiel tradukisto. Des pli, ke lia stilo estas gramatike bonega kaj dank' al tio ni eĉ povus rekomendi la recenzatan verkon al esperantistoj perfektiĝemaj. *Ereto.*

Prozo el danaj-norvegaj aŭtoroj, trad. de H. Th. Thomsen. Esp-o-eldonejo: Agado, Oslo; 1908 j. (!) Formato: 13×20 cm, 62 pĝ. Prezo: 40 oeraj norv.

Ĉi tiu libreto meritas ĝuste la kontraŭajn dirojn. Ĝi enhavas tre interesajn rakontetojn, kiuj estas fuŝege tradukitaj. La tradukinto cetere mem tion konfesas en sia antaŭparolo. Kiam oni legas similan lingvajon, oni komencas pensi, ke esperanto estas malfacilega lingvo... *Ereto.*

Einführung in die Esperanto-Handelskorrespondenz (Enkondukon en esperantan komerckorespondadon), de D-ro Emil Pfeffer. Steyremühl-Verlag, Wien. Form.: 12×19 cm, 91 pĝ. Prezo: 0,50 mk. germ.

Tiu ĉi serioze prilaborita kaj zorge eldonita (malgraŭ ĝia tre malgranda prezo) libreto estos sendube tre utila al esperantaj komercistoj, eĉ ne germanlingvaj. La stilo estas tro proksima al la germana kaj nenecesaj neologismoj abundas. *Ereto.*

SAT-poŝtkartoj. Unu serio konsistanta el kvin kartoj, eldono de *Sennacieca Asocio Tutmonda,* Colmstrasse 1, Leipzig O 27, Germ., prezo de la tuta serio: 0,50 mk. g.

Jen kiel diras la anonco en la pasinta n-o, la unua provo de sennacieca arto! La kartoj estas numeritaj, kvar el ili kuntekstaj. La unua, sen teksto, parolas per si mem, per sia multkolora bildo: juna laboristo, kiu en sia dekstra mano tenas la pezan martelon, sian stomakprizorganton, kaj per la maldekstra alten en bluan fonon levis la ruĝverdan stelon kun la fajraj literoj "SAT", signo de lia intelekta idealo! Majeste li staras sur disrompitaj standardoj naciaj kaj kuraĝe rigardas antaŭen al la... estonta sennacieca homaro. La dua karto montras kiel "La SAT-agado ruĝigas la verdan stelon", la tria — kiel "El la verda stelo la SAT-anaro eltiras la ruĝan". La du lastaj, kun trafa teksto sur la bildflanko, montras kiel "Per ruĝa savilo proletoj savas la dronantan verdan stelon" kaj kiel "SAT gvidas al Sennacieco la antaŭeniradon de tutmondaj proletoj", Nur unu rimarketo: ni vane serĉis la nomon de la verkistoj. Verŝajne ilia troa modesteco ne permesis al ili montri sin. Kiel de simbola, tiel de teknika vidpunkto la kartoj estas veraj artajoj, ĉiu senpartia kompetentulo konsentos pri tio, kaj vere ili estas la plej bona propagandilo por SAT. K-doj, en via proleta monujo certe troviĝos kelkaj moneroj, rapidu mendi por ili almenaŭ unu serion. Korespondemuloj, aĉetu kaj uzu nur tiujn vere posedindajn kaj disvastigindajn multkolorajn poŝtkartojn. Tiamaniere vi ligos la agrablan kun la utila, kaj la profito estos duobla. *I. H. K.*

*

Gvidlibreto por Japanlando, 37 ilustrajoj, 9 landkartoj, tradukita de la redakcio de Japana Esperanto-Instituto, eldonita de Japana Ministrejo de Ŝtat-fervojoj, Tokio, 1927. Formato: 13×19 cm., pĝ. 102. Prezo: ne montrita.

Jen ne gvidlibreto, sed tuta gvidlibro, kartonita kaj bildabunda pri unu el la plej interesaj partoj de l' mondo. Jam sur la kovrilpaĝo gracia japanino, en multkoloraj vestoj, altiras vian atenton kaj kvazaŭ invitas vin viziti — almenaŭ spirite — la t. n. Landon de Leviĝanta Suno. Kiel gvidlibro ĝi estas modela kaj kiel propagandilo unu el la plej trafaj. Montri ĝin al skeptikuloj estus multe pli efike ol fari plej elokventan paroladon pri la signifo de esperanto. Vi certe kun plezuro kaj ĝuo trafoliumos la interesplenajn paĝojn de tiu luksa oficiale eldonita libro, kiun la Fervoja Ministerio en Tokio, verŝajne senpage dissendas por propaganda celo. *I. H. K.*

Oficiala Klasika Libro de Esperanto, itala, hispana kaj portugala partoj. Esperantista Centra Librejo, 51, rue de Clichy, Paris IX-e. Formato: 10×15 cm., pĝ. 118. Prezo: 3.60 fr. fr., sendkostoj plie.

Ankaŭ tiu ĉi "daŭrigo de la O. K. L." de la Esperantista Akademio estas fuŝe aranĝita. Kial ne estas enlistigitaj *ĉiuj* radikoj en la unuan parton titolitan "Tradukitaj Radikoj", sed oni lasis ĉe la fino ankoraŭ du apartajn partojn kaj aldonon?! Kunigo ja de ĉiuj partoj nur faciligus la kontroladon de la esp-aj kaj internaciaj radikoj kaj ŝparus la tempon kaj la nervojn de la serĉanto en tiu libreto, kiun ĉiu devas havi antaŭ si aŭ prefere ofte en la mano. *I. H. K.*

— La Esp. Lab. Unuiĝo en Praha eldonis *kartonan bildon* (22×33 cm.) prezentantan laboriston kun martelo sub ruĝa standardo super fabrikoj kaj sube esp-oteksto: *"II. Ĉeĥoslovaka Laborista Olimpiado,* Praha, 26. junio—26. julio 1927".

*

Nacilingvaj eldonajoj

Iz nedavnego proŝlogo Persii, de E. F. Rebrik. Eldonita en Teheran 1927. Formato: 14½×20½ cm., pĝ. 219. Prezo: ne montrita.

La esperanta titolo de tiu ruslingva verko estas: "El proksima estinteco de Persio", verkita de nia K-do Rebrik. En ĝia antaŭparolo li mencias, ke la unua parto estas presita esp-e en "Sennaciulo". Menciinda estas la tre malmulta bibliografio pri Persio en esp-o. Efektive, krom la tie ne menciitaj libreto de Georg Davidov "Pri la punoj en Persio", eldonita antaŭ la mondbuĉado en Budapest, kaj la tri artikoloj "Pri Persio" de Iv. H. Krestanoff en "Esperanto" de UEA dum la milito, ekzistas nur ankoraŭ du verketoj: pri Baha kaj pri la Bahaja movado. *I. H. K.*

*

Unuekzemplere ricevitaj libretoj

Pri landnomoj, *la sistemo de D-ro Zamenhof, sekvata de rimarkoj pri la propraj nomoj en esperanto kaj ilia transskribo,* de Th. Cart. Kolekto de la Akademio. Eldonejo "Esperantista Voĉo", Jaslo, Polujo, 1927. Formato: 10×15 cm., pĝ. 16. Prezo: 0.40 sv. fr.

Oomoto, *le nouveau mouvement spirituel.* Eldonis: Bureau Eŭropeon d' Oomoto, 49, Rue Boulard, Paris XIV-e. Formato: 13×18 cm., pĝ. 53. Prezo: 3 fr. fr.

MEMORNOTO

Represis el "Sennaciulo":

The Labour Woman, London, aŭgusto 27: "Mia Vivo", de Maria Mikstätter (en esp-o). — *Post und Telegraphie,* Berlin, 30. 7. 27: Artikoleto de K-do Nathans pri la praktika valoro de esp-o dum lia vojaĝo en Balkanio. — *Revista Popular,* Córdoba, 1. 8. 27: Infaneco de Lenin. — *Bezbojnik,* Sovetio, 3. 7. 27: Letero el Persio.

Enhavis notojn pri SAT:

Le Semeur, organe de Culture Individuelle, 16, rue Froide, Caen: 27. 7. 27 (Pri la VII-a SAT-kongreso; tiu ĉi gazeto ofte priparolas la internacilingvan demandon).

HELPU MIN!

Kiu inter Gek-doj povus helpi min ĉe forkuro el Jugoslavio. Mi estas 25-jara lignajisto, needziĝita kaj volus labori ankaŭ alian laboron, prefere en Sovetio. Skribu al mi tuj:

Mato Lovrić,
Tkalĉiĉeva 73, **Zagreb** (Jugoslavio).

Gek-doj en ĉiuj landoj!

La Manchester Laborista Esperanto-Klubo okazigos konferencon je la 24. 9. 27. Ĉeestos delegitoj el metiunuiĝoj, socialistaj partioj, kooperativ-organizoj, junularoj ktp. Bonvolu sendi salutleterojn almenaŭ unu el ĉiu lando. Adresu al **K-do Sheldon, 114, Duke St., Stretford Rd., Manchester (Anglio)**

Presejo: Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig (Germanio)